

МЕЖДУНАРОДЕН ПРАВЕН СЕМИНАР

Радослава Янкулова¹

На 29-30 април 2015 г. в град София се състоя международен правен семинар на тема *„Дееспособността като универсален стандарт за пълноценност на човека. Международните перспективи и българската правна реформа.“* Събитието беше организирано от Български център за нестопанско право и Министерство на правосъдието, в партньорство с Института за държавата и правото към Българска академия на науките.

Правният семинар е вторият по рода си и си поставя за задача да създаде среда за обсъждане на протичащата понастоящем правна реформа на системата на запрещението в България. Първият подобен семинар, проведен през 2013 г., провокира дебат около мерките, които предстоеше да бъдат предприети на национално ниво, така че да се постигне съобразяване със стандартите на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания² (Конвенцията). Като резултат последваха серия от събития по посока промяна в парадигмалния подход към правата на хората с увреждания, по-важните от които са: решение на СГС, с което съдебен състав, позовавайки се на предимството на Конвенцията пред противоречащото ѝ вътрешно законодателство (чл. 5, ал. 4 от КРБ), отказва да приложи института на запрещението; сезиране на Конституционния съд от омбудсмана на Република България с искане за обявяване противоконституционност на текстове от Закона за лицата и семейството³, както и изготвяне на законопроект за физическите лица и мерките за подкрепа, насочен към концептуално преосмисляне на действащата уредба на дееспособността.

Международният правен семинар беше открит от г-жа Вергиния Мичева – Русева, заместник-министър на правосъдието на Република България, доц. Велина Тодорова, Институт за държавата и правото – БАН, г-жа Надя Шабани – Български център за нестопанско право.

---

¹ Доктор по право, главен асистент по Конституционно право в Юридическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“.

² Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания е ратифицирана със закон, приет от Народното събрание на 26.01.2012 г. и е в сила за Република България от 21.04.2012 г. (обнародвана в ДВ, бр. 37/2012 г.).

³ Решение на КС №12/2014 г., ДВ, бр. 61/2014 г.

Докладчици в семинара бяха д-р Майкъл Бах, Институт за изследване и развитие на включването и обществото, Канада; Валентин Айчеле, Институт за права на човека, Национален мониторингов орган по прилагането на Конвенцията за правата на хората с увреждания във Федерална Република Германия; г-н Йотам Толуб, адвокат и правен консултант в Бизхут- Израелски център за човешки права, насочен към хората с увреждания; д-р Мария Мамер-Латцел, съдия в съд Кьопениг, Федерална Република Германия; г-жа Мая Гроф, старши правен съветник в Постоянното бюро на Хагската конференция по Международно Частно право; д-р Елинор Флин, Център за право и политики за хората с увреждания, Ирландия и д-р Атанас Славов, член на работната група към Министерство на правосъдието и съветник на министъра на правосъдието.

Чуждестранните участници представиха теоретичната концепция за дееспособността на хората с увреждания в светлината на чл. 12 от Конвенцията, както и протичащите реформи и инициативи в Канада, Ирландия и Израел. Първият доклад под наслов *„Смяна на парадигмата - стандартите на член 12 от Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания“* представи д-р Майкъл Бах от Института за изследване и развитие на включването и обществото, Канада. Валентин Айчеле от Института по човешки права във Федерална Република Германия запозна аудиторията с немския опит по прилагане на Конвенцията за правата на хората с увреждания. Докладът на г-н Йотам Толуб *„Примерът на Израел: дееспособността и финансовите въпроси“* предизвика изключителен интерес, породен от предложените алтернативи на запрещението що се касае до финансовите дела на хората с увреждания. Д-р Мария Мамер-Латцел, съдия в съд Кьопениг сподели своя опит от прилагането в практиката на действащата правна уредба относно дееспособността в Германия. *„Приложимите международни правни стандарти и Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания“* бе темата на доклада на г-жа Мая Гроф, старши правен съветник в Постоянното бюро на Хагската конференция по Международно Частно право. Ирландският проектозакон за подкрепено вземане на решения представи д-р Елинор Флин от Центъра за право и политики за хората с увреждания, Ирландия.

Докладчиците от българска страна припомниха две решения на Европейския съд по правата на човека⁴, с които Република България е осъдена за неизпълнение на задължението си да осигури упражняване на основни човешки права от запретените лица (г-жа Анета Генова, адвокат, правен консултант на Центъра за защита правата на хората

---

⁴ Делото Станев срещу България (2012 г.) и делото Станков срещу България (2015 г.).

с психични проблеми) и представиха проекта на Закон за физическите лица и мерките за подкрепа, подготвен от експертна работна група към Министерство на правосъдието в периода януари - март 2015 г. (д-р Атанас Славов, член на работната група към Министерство на правосъдието и съветник на министъра на правосъдието).

Докладите предизвикаха оживена дискусия, в рамките на която българските и международните участници имаха възможност да коментират текстовете на законопроекта, както и да споделят виждането си относно неговото въздействие върху съдебната практика и правната теория в областта на дееспособността.

Събитието бе закрито с изказвания от г-н Христо Иванов, министър на правосъдието на Република България и г-н Константин Пенчев - омбудсман на Република България, които се обединиха около тезата, че предложеният законопроект е решителна стъпка към въвеждане на нов подход в упражняването на права от хора с увреждания, като предлага адекватна на съвременното ни система от мерки за подкрепа и защита.

